

PAŃSTWOWA SZKOŁA WYŻSZA IM. PAPIEŻA JANA PAWŁA II W BIAŁEJ PODLASKIEJ
WYDZIAŁ NAUK O ZDROWIU I NAUK SPOŁECZNYCH
KATEDRA NAUK HUMANISTYCZNYCH I SPOŁECZNYCH
ZAKŁAD PEDAGOGIKI

PROGRAM PRAKTYK

**W ZAKRESIE PRZYGOTOWANIA DO WYKONYWANIA
ZAWODU NAUCZYCIELA**

WYCHOWANIE PRZDSZKOLNE Z EDUKACJĄ WCZESNOSZKOLNĄ

Podstawę prawną poniższego *Programu Praktyk* na Kierunku Pedagogika stanowi *Regulamin Studenckich Praktyk Zawodowych Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej*; *Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym*; *Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty z późn. zm.*; *Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*; *Uchwałę nr 486/2013 Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 maja 2013 roku dotyczącej propozycji wzorcowych efektów kształcenia dla kierunku Pedagogika, studia I stopnia o profilu praktycznym, zał. nr 9*; *Uchwała 24/2015 Senatu PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej z dnia 29 maja 2015 roku w sprawie wytycznych dla rad podstawowych jednostek organizacyjnych PSW im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej w zakresie projektowania programów kształcenia dla studiów kształcenia pierwszego oraz drugiego stopnia, studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających oraz Statutu i Regulaminu studiów Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej.*

Niniejszy *Program Praktyk* wraz *Regulaminem Praktyk* określa cele i opis efektów praktyk prowadzonych na studiach pierwszego stopnia, kierunek: *Pedagogika*, specjalność: *Wychowanie przedszkolne z edukacją wczesnoszkolną*. Zawiera opis form, organizacji i warunków zaliczenia praktyk oraz określa obowiązki organizatorów i uczestników praktyk.

Ilekczo w w/w dokumentach jest mowa o: (1) PSW, oznacza to Państwową Szkołę Wyższą im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, (2) Opiekunie Praktyk - termin ten odnosi się do nauczyciela akademickiego sprawującego nadzór dydaktyczno-wychowawczy nad Praktykami, (3) Opiekuna Praktyk z ramienia przedszkola/szkoły podstawowej (klasy I-III) – oznacza nauczyciela – Opiekuna Praktykanta w danym typie szkoły sprawującego nadzór nad wykonywaniem przez Studentów zadań wynikających z *Programu* i *Regulaminu Praktyk*.

Program Praktyk został podzielony na czternaście części: Ogólne założenia i cele Praktyk, Cele i efekty kształcenia w zakresie modułów, Metody weryfikacji efektów kształcenia i kryteria oceny, Sylwetka praktykanta: wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne, Charakterystyka Praktyk, Opis poszczególnych etapów Praktyki, Organizacja Praktyk, Zaliczenie Praktyk, Zaliczenie Praktyk na podstawie wykonywanej pracy, Zaliczenie Praktyk odbytych za granicą, Termin złożenia dokumentacji, Hospitacje Praktyk, Skala ocen, Uwagi końcowe, Załączniki.

I. OGÓLNE ZAŁOŻENIA I CELE PRAKTYK

Praktyki stanowią integralną część procesu kształcenia Studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na specjalności: *Wychowanie przedszkolne z edukacją wczesnoszkolną*. Podczas ich trwania Studenci poprzez łączenie teorii z praktyką, nabywają, rozwijają, uzupełniają i doskonalą wiedzę oraz umiejętności i kompetencje niezbędne do wykonywania zawodu nauczyciela w przedszkolach (wychowanie przedszkolne) i szkołach podstawowych (edukacja wczesnoszkolna).

Ogólne cele praktyk obejmują:

1. Poznanie specyfiki, zasad organizacji pracy i funkcjonowania placówek przedszkolnych i szkół podstawowych do pracy w których przygotowani są Studenci (przedszkole i szkoła podstawowa).
2. Nabycie umiejętności obserwacji i hospitacji zajęć/lekcji a także ich planowania, prowadzenia i dokumentowania.
3. Nabycie umiejętności analizy pracy nauczyciela i własnej oraz jej efektów.
4. Nabycie umiejętności analizy pracy dziecka/ucznia, w tym rozpoznawania i zbierania informacji dotyczących bieżących potrzeb indywidualnych i zainteresowań uczniowskich oraz potrzeb dzieci/uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
5. Poznanie problemów wychowawczych i edukacyjnych występujących w danej placówce.
6. Kształtowanie postaw otwartości na nowe doświadczenia, rzetelności i sumienności w podejściu do uczniów (wychowanków) i wykonywaniu własnej pracy oraz gotowości do współpracy z innymi uczestnikami procesów dydaktyczno-wychowawczych.

Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela na kierunku Pedagogika oraz Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 roku w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia*, Praktyka realizowana jest w ramach dwóch modułów kształcenia – 150 godzin: *Moduł 1: Przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym*: cztery tygodnie – 30 godzin (4 pkt ECTS) – I rok studiów; *Moduł 2: Przygotowanie w zakresie dydaktycznym*: osiem tygodni – 120 godzin (8 pkt ECTS) – realizowany na II (60 godzin) i III roku studiów (60 godzin).

II. CELE I EFEKTY KSZTAŁCENIA W ZAKRESIE MODUŁÓW

Moduł 2: Przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym – I rok studiów (cztery tygodnie – 30 godzin) – 4 pkt ECTS

Cel główny

Gromadzenie doświadczeń związanych z pracą opiekuńczo-wychowawczą z dzieckiem w wieku przedszkolnym i uczniami a także zarządzaniem grupą i diagnozowaniem indywidualnych potrzeb uczniów oraz konfrontowanie nabywanej wiedzy psychologiczno-pedagogicznej z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym.

Cele szczegółowe

1. Zapoznanie się ze specyfiką przedszkola lub szkoły w której praktyka jest odbywana w szczególności: poznanie realizowanych przez nią zadań opiekuńczo-wychowawczych; sposobu funkcjonowania; organizacji pracy, pracowników i uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji.
2. Obserwowanie zwłaszcza: aktywności dzieci i uczniów; interakcji dorosły (nauczyciel-wychowawca) – dziecko oraz interakcji między dziećmi i młodzieżą, procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego w grupach wychowawczych; czynności podejmowanych przez Opiekuna Praktyk z ramienia placówki (podczas lekcji/zajęć); dynamiki grup; zachowań i postaw dzieci.
3. Współdziałanie z Opiekunem Praktyk z ramienia określonej instytucji w sprawowaniu opieki i nadzoru nad grupą, podejmowaniu działań wychowawczych, prowadzeniu zorganizowanych zajęć wychowawczych, podejmowaniu działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
4. Pełnienie roli opiekuna-wychowawcy.
5. Analizowanie i interpretowanie zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych.

Efekty kształcenia

Po pierwszym roku studiów student:

1. zna, potrafi nazwać i opisać podstawowe struktury społeczne, środowiska i instytucje w których realizuje praktykę oraz zna podstawy bezpieczeństwa i zasady higieny pracy (K_W07; K_W17);
2. potrafi opisywać i analizować na podstawie własnej obserwacji, różne przejawy zachowań w wybranym przez siebie obszarze społecznej praktyki (K_U01; K_U02);
3. potrafi, dzięki posiadanej wiedzy teoretycznej, diagnozować problemy pedagogiczne w odniesieniu do działalności praktycznej (K_U06);
4. dostrzega związki przyczynowo-skutkowe w praktycznej działalności pedagogicznej (K_U20);
5. posiada zdolność do inicjowania i organizowania działalności pedagogicznej w wybranym obszarze praktyki pedagogicznej (K_U22);
6. jest odpowiedzialny za siebie i innych oraz za swoje działania pedagogiczne (K_K08);
7. postępuje w sposób odpowiedzialny i etyczny (K_K05).

Moduł 3: Przygotowanie w zakresie dydaktycznym (osiem tygodni – 120 godzin) – II rok studiów i III rok studiów – 8 pkt ECTS

Cel główny

Gromadzenie doświadczeń związanych z pracą dydaktyczno-wychowawczą nauczyciela oraz konfrontowanie nabytej wiedzy z zakresu dydaktyki szczegółowej (metodyki nauczania) z rzeczywistością pedagogiczną w działaniu praktycznym.

Cele szczegółowe

1. Zapoznanie się ze specyfiką szkoły lub placówki, w której praktyka jest odbywana, w szczególności poznanie realizowanych przez nią zadań dydaktycznych, sposobu funkcjonowania, organizacji pracy, pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji.
2. Obserwowanie:
  - a) czynności podejmowanych przez Opiekuna Praktyk z ramienia instytucji w toku prowadzonych przez niego lekcji (zajęć) oraz aktywności uczniów;
  - b) toku metodycznego lekcji (zajęć), stosowanych przez nauczyciela metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych;
  - c) interakcji dorosły (nauczyciel, wychowawca) – dziecko oraz interakcji między dziećmi lub młodzieżą w toku lekcji (zajęć);
  - d) procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego w klasie, ich prawidłowości i zakłóceń;
  - e) sposobów aktywizowania i dyscyplinowania uczniów oraz różnicowania poziomu aktywności poszczególnych uczniów;
  - f) sposobu oceniania uczniów;
  - g) sposobu zadawania i kontrolowania pracy domowej;
  - h) dynamiki i klimatu społecznego klasy, ról pełnionych przez uczniów, zachowania i postaw uczniów;
  - i) funkcjonowania i aktywności w czasie lekcji (zajęć) poszczególnych uczniów, z uwzględnieniem uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych;
  - j) działań podejmowanych przez opiekuna praktyk na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i zachowania dyscypliny;

k) organizacji przestrzeni w klasie, sposobu jej zagospodarowania (ustawienie mebli, wyposażenie, dekoracje).

3. Współdziałanie z Opiekunem Praktyk w zakresie:

- a) planowania, prowadzenia i ewaluacji lekcji/zajęć;
- b) podejmowania działań na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- c) organizowania przestrzeni pracy;
- d) podejmowania działań w zakresie projektowania i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

4. Pełnienie roli nauczyciela, w tym:

- a) planowanie lekcji (zajęć), formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych;
- b) dostosowywanie metod i form pracy do realizowanych treści, etapu edukacyjnego oraz dynamiki grupy uczniowskiej;
- c) organizację i prowadzenie lekcji (zajęć) w oparciu o samodzielnie opracowywane scenariusze;
- d) wykorzystywanie w toku lekcji (zajęć) środków multimedialnych i technologii informacyjnej;
- e) dostosowywanie sposobu komunikacji w toku lekcji (zajęć) do poziomu rozwoju uczniów;
- f) animowanie aktywności poznawczej i współdziałania uczniów, rozwijanie umiejętności samodzielnego zdobywania wiedzy z wykorzystaniem technologii informacyjnej;
- g) organizację pracy uczniów w grupach zadaniowych;
- h) dostosowywanie podejmowanych działań do możliwości i ograniczeń uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- i) diagnozowanie poziomu wiedzy i umiejętności uczniów;
- j) podejmowanie indywidualnej pracy dydaktycznej z uczniami (w tym uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi);
- k) podejmowanie działań wychowawczych w toku pracy dydaktycznej, w miarę pojawiających się problemów, w sytuacjach: zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw innych, nieprzestrzegania ustalonych zasad;

- l) podejmowanie współpracy z innymi nauczycielami, wychowawcą klasy, pedagogiem szkolnym, psychologiem szkolnym oraz specjalistami pracującymi z uczniami.
5. Analizowanie i interpretowanie zaobserwowanych albo doświadczanych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych, w tym:
- a) prowadzenie dokumentacji praktyki;
  - b) konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyką;
  - c) ocenę własnego funkcjonowania w toku wypełniania roli nauczyciela (dostrzeganie swoich mocnych i słabych stron);
  - d) ocenę przebiegu prowadzonych lekcji (zajęć) oraz realizacji zamierzonych celów;
  - e) konsultacje z opiekunem praktyk w celu omawiania obserwowanych i prowadzonych lekcji (zajęć);
  - f) omawianie zgromadzonych doświadczeń w grupie studentów (słuchaczy).

Efekty kształcenia

Student po II roku studiów:

1. zna procesy tworzenia się i oddziaływania głównych środowisk wychowawczych, ma wiedzę o występujących w nich problemach oraz o przyczynach tych problemów (K_W10);
2. potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną w odniesieniu do konkretnych sytuacji pedagogicznej praktyki (opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej, kulturalnej, pomocowej) (K_U03);
3. umie, na podstawie posiadanej wiedzy teoretycznej, rozpoznać, opisać, interpretować motywy oraz sposoby zachowań organizatorów i animatorów procesów edukacji (K_U04);
4. potrafi inicjować i utrzymywać interakcje komunikacyjne (K_U12);
5. posiada umiejętność efektywnego wykorzystania wiedzy, procedur i środków do wykonywania zadań zawodowych w organizacji lub instytucji pozostającej w zainteresowaniu studiowanej specjalności, zna podstawy bezpieczeństwa i zasady higieny pracy (K_U2);K_W17);

6. potrafi zaplanować sieć wsparcia dla jednostek lub grup społecznych w obrębie wybranego obszaru działalności pedagogicznej (edukacyjnej, wychowawczej, opiekuńczej, kulturalnej i/lub pomocowej) (K_U27);
7. posługuje się zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej(K_K02);
8. jest zdolny do współpracy i współdziałania z innymi - specjalistami i niespecjalistami - zarówno podczas pracy indywidualnej jak i zespołowej(K_K07);
9. postępuje w sposób odpowiedzialny i etyczny(K_K05).

Na koniec III roku student:

1. ma wiedzę metodyczną w zakresie praktycznej działalności pedagogicznej, zwłaszcza w odniesieniu do studiowanej specjalności, zna podstawy bezpieczeństwa i zasady higieny pracy (K_W16; K_W17);
2. zna sposoby konstruowania i kontrolowania własnej ścieżki kariery (K_W18); umie, na podstawie posiadanej wiedzy teoretycznej, rozpoznać, opisać, interpretować motywy oraz sposoby zachowań wychowanków oraz osób uczących się (K_U05);
3. umie wybrać metody i formy działania biorąc pod uwagę ich adekwatność do problemów występujących w konkretnych obszarach działalności pedagogicznej (K_U15);
4. potrafi dobierać środki i metody pracy w celu efektywnego wykonania pojawiających się zadań zawodowych; w działaniach praktycznych wykorzystuje nowoczesne technologie (ICT) (K_U16);
5. potrafi dostrzec i ocenić społeczne oczekiwania dotyczące roli instytucji edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych, kulturalnych i/lub pomocowych (K_U25);
6. posiada samowiedzę dotyczącą własnego profesjonalizmu oraz osobistych możliwości i ograniczeń, jest gotów do pracy nad własnym rozwojem, także podczas pedagogicznej działalności praktycznej (K_K01);
7. potrafi hierarchizować własne cele, optymalizować własną działalność pedagogiczną (K_K03).

**III. METODY WERYFIKACJI EFEKTÓW KSZTAŁCENIA
I KRYTERIA OCENY**

1. Na poziomie Opiekuna Praktyk z ramienia określonej instytucji

- a) **Karta osiągniętych efektów kształcenia** (załącznik nr 3, 4, 5);
- b) **Dziennik Praktyk**;
- c) **Opinia Opiekuna Praktyk** (w Dzienniku Praktyk).

2. Na poziomie Opiekuna Praktyk z Zakładu Pedagogiki PSW

- a) **Dziennik Praktyk**;
- b) **Raport z Praktyk**, w tym:

- I rok studiów – **Raport z działalności pedagogicznej**, który powinien zawierać następujące części:
  - **Charakterystykę placówki** – dotyczącą sposobu jej funkcjonowania, organizacji pracy, uczestników procesów pedagogicznych oraz prowadzonej dokumentacji;
  - **Arkusze obserwacji zajęć/lekcji** – załącz. nr 2;
  - **Wnioski z obserwowanych zajęć/lekcji**;
  - **Analizę wybranych działań dydaktyczno-wychowawczych** zaobserwowanych w trakcie odbywania praktyki, obejmująca analizę przebiegu określonego procesu, jego efektów oraz zawierająca wskazania dotyczące obszarów wymagających modyfikacji.
  - **Uwagi ogólne o odbytej Praktyce** – zawierające podsumowanie na temat sensu wartości i potrzebie podejmowania działań pedagogicznych w środowisku lokalnym.
- II rok studiów – **Raport z działalności dydaktycznej**, które obejmują następujące części:
  - **Charakterystykę placówki** – ze szczególnym uwzględnieniem realizowanych zadań;
  - **Arkusze obserwacji** (z 3 jednostek lekcyjnych /zajęć na II roku i 2 na III roku studiów) – załącznik nr 2;
  - **Wnioski z obserwowanych zajęć/lekcji**;
  - **Trzy scenariusze lub konspekty samodzielnie przygotowanych i przeprowadzonych zajęć/lekcji**, które powinny zawierać: temat, cel główny, cele szczegółowe, przewidziany zakres wiedzy, charakterystykę proponowanych metod, form i środków dydaktycznych, sposobów ich realizacji, kontroli osiągnięć uczniów oraz **własną refleksję** dotyczącą przebiegu (każdej z) przeprowadzonych lekcji/zajęć.

- Analizę pracy nauczyciela, ucznia, dziecka oraz pracy własnej i jej efektów.

- III rok studiów – **Raport z działalności dydaktycznej** zawierający:
  - **Arkusze obserwacji** (z 3 jednostek lekcyjnych /zajęć na II roku i 2 na III roku studiów) – załącznik nr 2;
  - **Wnioski z obserwowanych zajęć/lekcji;**
  - **Dwa scenariusze lub konspekty samodzielnie przygotowanych i przeprowadzonych zajęć/lekcji**, dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów z wykorzystaniem nowoczesnych środków i metod pracy, który powinny zawierać: temat, cel główny, cele szczegółowe, przewidziany zakres wiedzy, charakterystykę proponowanych metod, form i środków dydaktycznych, sposobów ich realizacji oraz kontroli osiągnięć uczniów;
  - **Własną refleksję** dotyczącą przebiegu (każdej z) przeprowadzonych lekcji/zajęć, zawierająca ocenę skuteczności dobranych metod, technik i form pracy, ich efektów oraz obszarów wymagających modyfikacji.

IV. SYLWETKA PRAKTYKANTA: WIEDZA, UMIEJĘTNOŚCI I KOMPETENCJE SPOŁECZNE

Po zakończeniu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela absolwent posiada:

1. Wiedzę na temat:

- a) struktury, funkcjonowania, specyfiki, funkcjonowania oraz zasad organizacji pracy placówek w których odbywały się praktyki zarówno w zakresie zadań opiekuńczo-wychowawczym jak i dydaktycznych;
- b) różnego rodzaju problemów dydaktyczno-wychowawczych;
- c) specyfiki funkcjonowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- d) metodyki typowych zadań – norm, procedur i dobrych praktyk stosowanych w wybranych obszarach działalności pedagogicznej (wychowanie przedszkolne, nauczanie w szkołach ogólnodostępnych i/lub w szkołach i oddziałach specjalnych oraz integracyjnych).

2. Umiejętności w zakresie:

- a) obserwowania, planowania, prowadzenia i dokumentowania różnych zajęć/lekcji oraz innych form aktywności uczniów a także wszelkich działań opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych, podejmowanych przez nauczyciela-wychowawcę, umiejętności ich analizowania, dokumentowania oraz oceny pod względem przydatności stosowanych metod, procedur i dobrych praktyk;
- b) obserwacji, różnych sytuacji pedagogicznych i wykorzystywania wiedzy teoretycznej z zakresu pedagogiki, psychologii oraz dydaktyki i metodyki szczegółowej do analizowania i interpretowania tych sytuacji, a także diagnozowania i prognozowania nowych zdarzeń pedagogicznych;
- c) oceny przydatności typowych metod, procedur i dobrych praktyk do realizacji zadań dydaktyczno-wychowawczych oraz samodzielnego zdobywania wiedzy – korzystając z różnych źródeł i nowoczesnych technologii w celu projektowania i efektywnego realizowania działań pedagogicznych (dydaktycznych i opiekuńczo-wychowawczych);
- d) analizy i rozpoznawania/zbierania informacji dotyczących bieżących potrzeb i zainteresowań uczniowskich oraz diagnozy – pozwalających na rozpoznawanie sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (potrafi pracować z tymi uczniami, indywidualizować zadania oraz dostosowywać metody i treści do ich potrzeb i możliwości);
- e) analizy własnych działań dydaktyczno-wychowawczych oraz ich efektów, a także wskazywania obszarów wymagających modyfikacji;
- f) analizy różnych rodzajów problemów dydaktycznych i wychowawczych występujących w danej placówce;
- g) samodzielnego dostosowywania sposobów i treści nauczania do potrzeb i możliwości uczniów.

3. Kompetencje społeczne, które wykazuje poprzez:

- a) przekonanie o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań pedagogicznych w środowisku społecznym, odznaczając się przy tym aktywnością i wytrwałością w realizacji wyznaczonych zadań.
- b) umiejętność profesjonalnej i refleksyjnej względem kwestii etycznych analizy własnych działań dydaktycznych i ich efektów oraz wskazywania obszarów wymagających modyfikacji.

V. CHARAKTERYSTYKA PRAKTYK

Praktyki stanowią integralną całość zaprojektowaną tak, aby wiedza teoretyczna stanowiła podstawę do nabywania praktycznych umiejętności potrzebnych do wykonywania zawodu nauczyciela. Studenci odbywają praktyki **w formie indywidualnej w przedszkolach i szkołach podstawowych (klasy I - III) w wymiarze 3 miesięcy w cyklu trwania studiów.**

Praktyka odbywa się w oparciu o plan pracy i tygodniowy rozkład zajęć danej placówki oraz szczegółowy harmonogram zajęć opracowany przez Opiekuna Praktyk z ramienia instytucji. **Na pierwszym roku studiów Praktyka psychologiczno-pedagogiczna trwa cztery tygodnie (30 godzin), zaś Praktyka dydaktyczna na II i III roku studiów osiem tygodni (120 godzin).**

VI. OPIS POSZCZEGÓLNYCH ETAPÓW PRAKTYKI

1. **Praktyki psychologiczno-pedagogiczne** mają charakter obserwacyjno-hospitacyjny i **trwają cztery tygodnie zajęć/lekcji realizowanych w trakcie II semestru - I roku studiów.** Podczas praktyk Student zobowiązany jest do:
  - zapoznania się z zasadami organizacji i dokumentacją placówki;
  - hospitacji zajęć/lekcji;
  - wspólnych działań opiekuńczo-wychowawczych z Opiekunem Praktyk z ramienia placówki;
  - dokonania analizy i oceny doświadczanych sytuacji pedagogicznych.
2. **Praktyki dydaktyczne** – II rok studiów – ukierunkowane są szczególnie na kształtowanie kompetencji niezbędnych do pracy w zawodzie nauczyciela, zaś ich realizacja **odbywa się w trakcie IV semestru studiów** – trwając **cztery tygodnie:**
  - zapoznanie się z zadaniami realizowanymi w placówce;
  - działania obserwacyjno-hospitacyjne;
  - współdziałanie z Opiekunem Praktyk, np. przygotowywanie pomocy dydaktycznych, organizowanie przestrzeni klasowej, wykonywanie innych działań zleconych przez Opiekuna Praktyk;
  - prowadzenie zajęć pod nadzorem Opiekuna Praktyk;
  - dokonanie analizy doświadczanych sytuacji pedagogicznych.
3. **Praktyki dydaktyczne** – III rok studiów – w dalszym ciągu ukierunkowane są na kształtowanie kompetencji niezbędnych do pracy w zawodzie nauczyciela, zaś ich realizacja **odbywa się w trakcie VI semestru studiów** – obejmując **cztery tygodnie:**

- działania obserwacyjno-hospitacyjne;
- współdziałanie z Opiekunem Praktyk, np. przygotowywanie pomocy dydaktycznych, organizowanie przestrzeni klasowej, wykonywanie innych działań zleconych przez Opiekuna Praktyk;
- prowadzenie zajęć pod nadzorem Opiekuna Praktyk;
- dokonanie analizy i oceny doświadczanych sytuacji pedagogicznych.

W ciągu Praktyk w całym cyklu kształcenia Student zobowiązany jest do:

- zapoznania się z zadaniami, zasadami organizacji i dokumentacją pracy w placówce;
- działań obserwacyjno-hospitacyjnych;
- współdziałania z Opiekunem Praktyk z ramienia placówki;
- samodzielnego prowadzenia zajęć pod nadzorem Opiekuna Praktyk;
- dokonania analizy i oceny doświadczanych sytuacji pedagogicznych.

VII. ORGANIZACJA PRAKTYK

Miejszem odbywania Praktyk są przedszkola, inne formy wychowania przedszkolnego lub szkoły podstawowe (klasy I-III).

Czynności administracyjne związane z administracją Praktyk prowadzi Sekcja Praktyk Studenckich i Biura Karier PSW.

Student ma obowiązek prowadzić Dziennik Praktyk, w którym wpisuje wszystkie odbyte zajęcia, realizowane zadania, udział we wszelkich podejmowanych działaniach, potwierdzone przez Opiekuna Praktyk z ramienia danej placówki. Każda strona Dzienniczka Praktyk musi być opatrzona pieczętą szkoły w której realizowano praktykę.

VIII. ZALICZENIE PRAKTYK

Praktyki uznane są za zaliczone, jeśli Student w całym cyklu kształcenia uzyska zaliczenia z poszczególnych ich elementów, którymi są:

- Karta osiągniętych efektów kształcenia (I, II i III rok studiów) – załącznik nr 3, 4, 5;
- prawidłowo wypełniony Dziennik Praktyk (I, II i III rok studiów);
- *Raport z działalności pedagogicznej* (I rok studiów);
- *Raport z działalności dydaktycznej* (zarówno II i III rok studiów);
- pozytywna opinia Opiekunów Praktyk z ramienia instytucji w której odbywały się Praktyki, umieszczone na końcu Dziennika Praktyk.

Po zaliczeniu wszystkich trzech etapów Praktyk w zakresie przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela, Student otrzymuje zaliczenie końcowe z oceną, wystawione przez Opiekuna Praktyk z Zakładu Pedagogiki PSW.

IX. ZALICZENIE PRAKTYK NA PODSTAWIE WYKONYWANEJ PRACY

Student może ubiegać się o zaliczenie części lub całości Praktyk Dydaktycznych, jeśli przedłoży:

- **Zaświadczenie o zatrudnieniu** w placówce oświatowej w charakterze nauczyciela/nauczyciela-wychowawcy w okresie pozwalającym na prowadzenie lekcji/zajęć i uczestniczenie w życiu przedszkola/szkoły przez 150 godzin;
- **Raport z działalności pedagogicznej;**
- **Raport z działalności dydaktycznej.**

X. ZALICZENIE PRAKTYK ODBYTYCH ZA GRANICĄ

Nie ma możliwości zaliczenia całości Praktyk Dydaktycznych wyłącznie na podstawie dokumentacji praktyk odbytych za granicą.

Student może ubiegać się o zaliczenie części Praktyk Dydaktycznych odpowiadającej **połowie godzin przewidzianych w danym roku studiów na: obserwację lekcji/zajęć, wspólnych działań z opiekunem praktyk, samodzielne prowadzonych zajęć/lekcji oraz konsultacji, analiz i ocen doświadczanych sytuacji pedagogicznych. Pozostałą część godzin** należy przeprowadzić w wybranej polskiej szkole pod opieką Opiekuna Praktyk z ramienia danej instytucji.

Praktykę zagraniczną Student organizuje we własnym zakresie i ponosi wszelkie koszty z nią związane. Dokumenty kierujące na praktykę za granicą wydawane są w języku polskim. Dokumenty poświadczające odbycie praktyki za granicą Student składa wraz z ich tłumaczeniem na język polski, dokonany przez tłumacza przysięgłego.

Wszystkie zajęcia odbyte w kraju i za granicą należy udokumentować i przedłożyć Opiekunowi Praktyk w PSW, zgodnie z wymaganiami wyszczególnionymi w *Programie Praktyk*.

XI. TERMIN ZŁOŻENIA DOKUMENTACJI

Dokumentację potwierdzającą odbycie praktyk w przedszkolu i/lub w szkole podstawowej Student zobowiązany jest złożyć w terminie wyznaczonym przez Opiekuna Praktyk w PSW.

Student zobowiązany jest do przygotowania i złożenia Opiekunowi Praktyk z Zakładu Pedagogiki w PSW dokumentacji niezbędnej do zaliczenia całości Praktyk w wyznaczonym przez niego terminie, przed upływem VI semestru studiów. W uzasadnionych przypadkach termin ten może ulec wydłużeniu za zgodą Opiekuna Praktyk.

XII. HOSPITACJE PRAKTYK

Opiekun Praktyk z Zakładu Pedagogiki PSW nawiązuje współpracę i pozostaje w stałym kontakcie z placówkami, w której odbywają się praktyki i może wizytować wybrane zajęcia. Rozpoczynając praktykę Student ma obowiązek złożyć Opiekunowi Praktyk z Zakładu Pedagogiki w PSW plan swoich zajęć i powiadamiać go o ewentualnych zmianach.

XIII. SKALA OCEN

Skala ocen jest zgodna ze skalą obowiązującą w systemie oceniania przedmiotowego w PSW: 2,0 - brak zaliczenia, ocena niedostateczna; 3,0 – ocena dostateczna; 3,5 – ocena dostateczna plus; 4,0 – ocena dobra; 4,5 – ocena dobra plus; 5,0 – ocena bardzo dobra.

XIV. UWAGI KOŃCOWE

Realizacja Praktyk na każdym roku jest warunkiem zaliczenia studiów. Wszelkie zapytania i uwagi można konsultować z zakładowym Opiekunem Praktyk. Kierownik Zakładu w sytuacjach nadzwyczajnych może ustalić indywidualną formę praktyki. Niniejszy Program wchodzi w życie z dniem podpisania.

Biała Podlaska 10.06.2015r.

Opracowanie – opiekunowie praktyk:

dr Marzena Ruszkowska (I rok studiów)

dr Sebastian Sobczuk (II rok studiów)

dr Stanisława Nazaruk (III rok studiów)

STUDIA STACJONARNE: SCHEMAT PRAKTYK
3 miesiące, tj. około 480 GODZIN W CYKLU KSZTAŁCENIA

Liczba godzin dla modułu	Obowiązki studenta	Miejsce	Nauczyciel / wychowawca odpowiedzialny	Zaliczenie z oceną
I rok studiów: moduł 2 – Praktyka psychologiczno-pedagogiczna				
160	<ul style="list-style-type: none"> zapoznanie się z zasadami organizacji i dokumentacją placówki; hospitacji zajęć/lekcji; wspólnych działań opiekuńczo-wychowawczych z Opiekunem Praktyk z ramienia placówki; dokonania analizy i oceny doświadczanych sytuacji pedagogicznych 	Przedszkole i/lub szkoła podstawowa (klasy 1-3)	Opiekun Praktyk odpowiedniej placówki we współpracy z Opiekunem Praktyk z Zakładu Pedagogiki PSW.	Wystawia Opiekun Praktyk na podstawie złożonej dokumentacji, obejmującej: Kartę osiągniętych efektów, Raport z Praktyk oraz Dziennik Praktyk zawierający opinię Opiekuna Praktyk z ramienia odpowiedniej placówki.
II rok studiów: moduł 3 – Praktyka w zakresie dydaktycznym				
160	<ul style="list-style-type: none"> zapoznanie się z zadaniami realizowanymi w placówce; działania obserwacyjno-hospitacyjne; współdziałania z Opiekunem Praktyk, np. przygotowywanie pomocy dydaktycznych, organizowanie przestrzeni klasowej itp.; prowadzenie zajęć pod nadzorem Opiekuna Praktyk; dokonania analizy doświadczanych sytuacji pedagogicznych 	Przedszkole i/lub szkoła podstawowa (klasy 1-3)	Opiekun Praktyk odpowiedniej placówki we współpracy z Opiekunem Praktyk z Zakładu Pedagogiki PSW.	<ul style="list-style-type: none"> Na II roku studiów wystawia Opiekun Praktyk na podstawie złożonej dokumentacji, obejmującej: Kartę osiągniętych efektów, Raport z Praktyk oraz Dziennik Praktyk zawierający opinię Opiekuna Praktyk z ramienia odpowiedniej placówki.
III rok studiów: moduł 3 – Praktyka w zakresie dydaktycznym				
160	<ul style="list-style-type: none"> działania obserwacyjno-hospitacyjne; współdziałanie z Opiekunem Praktyk, np. przygotowywanie pomocy dydaktycznych, organizowanie przestrzeni klasowej itp.; prowadzenie zajęć pod nadzorem Opiekuna; dokonanie analizy i oceny doświadczanych sytuacji pedagogicznych 	Przedszkole i/lub szkoła podstawowa (klasy 1-3)	Opiekun Praktyk odpowiedniej placówki we współpracy z Opiekunem Praktyk z Zakładu Pedagogiki PSW.	<ul style="list-style-type: none"> W przypadku III roku studiów wystawia Opiekun Praktyk na podstawie złożonej dokumentacji, obejmującej: Kartę osiągniętych efektów, Raport z Praktyk oraz Dziennik Praktyk zawierający opinię Opiekuna Praktyk z ramienia odpowiedniej placówki.

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ/LEKCJI

Imię i nazwisko nauczyciela prowadzącego zajęcia	
Klasa	
Cel obserwacji	
OBSERWACJA ZAJĘĆ	
1. Temat lekcji	
2. Cele lekcji i ich realizacja	
3. Metody i środki realizacji	
4. Wykorzystanie pomocy dydaktycznych	
5. Uwagi i spostrzeżenia, które warto wykorzystać we własnej pracy dydaktycznej i wychowawczej:	
6. Podpis praktykanta obserwującego lekcję	
7. Podpis nauczyciela prowadzącego zajęcia	
Miejscowość, dnia:	

.....
Imię i nazwisko

I rok studiów

KARTA OSIĄGANYCH EFEKTÓW PRAKTYKANTA KIERUNKU PEDAGOGIKA WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE Z EDUKACJĄ Wczesnoszkolną Wypełnia Opiekun Praktyk z ramienia placówki

L.p.	EFEKTY	Data	Zaliczenie	Podpis
1.	Student zna, potrafi nazwać i opisać podstawowe struktury społeczne, środowiska i instytucje w których realizuje praktykę oraz zna podstawy bezpieczeństwa i zasady higieny pracy.			
2.	Student potrafi opisywać i analizować na podstawie własnej obserwacji, różne przejawy zachowań w wybranym przez siebie obszarze.			
3.	Student potrafi, dzięki posiadanej wiedzy teoretycznej, diagnozować problemy pedagogiczne w odniesieniu do działalności praktycznej.			
4.	Student dostrzega związki przyczynowo-skutkowe w praktycznej działalności pedagogicznej.			
5.	Student posiada zdolność do inicjowania i organizowania działalności pedagogicznej w wybranym obszarze praktyki pedagogicznej.			
6.	Student jest odpowiedzialny za siebie i innych oraz za swoje działania pedagogiczne.			
7.	Student postępuje w sposób odpowiedzialny i etyczny.			

ZALICZENIE PRAKTYK – I ROK STUDIÓW

Data	Ocena	Podpis

.....
Imię i nazwisko

II rok studiów

KARTA OSIĄGANÝCH EFEKTÓW PRAKTYKANTA KIERUNKU PEDAGOGIKA WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE Z EDUKACJĄ WCZESNOSZKOLNĄ Wypełnia Opiekun Praktyk z ramienia placówki

Lp.	EFEKTY	Data	Zaliczenie	Podpis
1.	Student zna procesy tworzenia się i oddziaływania głównych środowisk wychowawczych, ma wiedzę o występujących w nich problemach oraz o przyczynach tych problemów.			
2.	Student potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną w odniesieniu do konkretnych sytuacji pedagogicznej praktyki (opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej, kulturalnej, pomocowej).			
3.	Student umie, na podstawie posiadanej wiedzy teoretycznej, rozpoznać, opisać, interpretować motywy oraz sposoby zachowań organizatorów i animatorów procesów edukacji.			
4.	Student potrafi inicjować i utrzymywać interakcje komunikacyjne.			
5.	Student posiada umiejętność efektywnego wykorzystania wiedzy, procedur i środków do wykonywania zadań zawodowych w organizacji lub instytucji pozostającej w zainteresowaniu studiowanej specjalności, zna podstawy bezpieczeństwa i zasady higieny pracy.			
6.	Student potrafi zaplanować sieć wsparcia dla jednostek lub grup społecznych w obrębie wybranego obszaru działalności pedagogicznej (edukacyjnej, wychowawczej, opiekuńczej, kulturalnej i/lub pomocowej).			
7.	Student posługuje się zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej.			
8.	Student jest zdolny do współpracy i współdziałania z innymi - specjalistami i niespecjalistami - zarówno podczas pracy indywidualnej jak i zespołowej.			
9.	Student postępuje w sposób odpowiedzialny i etyczny.			

ZALICZENIE PRAKTYK – II ROK STUDIÓW

Data	Ocena	Podpis

.....
Imię i nazwisko

III rok studiów

KARTA OSIĄGANIYCH EFEKTÓW PRAKTYKANTA KIERUNKU PEDAGOGIKA WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE Z EDUKACJĄ Wczesnoszkolną

Wypełnia Opiekun Praktyk z ramienia placówki

Lp.	EFEKTY	Data	Zaliczenie	Podpis
1.	Student posiada wiedzę metodyczną w zakresie praktycznej działalności pedagogicznej, zwłaszcza w odniesieniu do studiowanej specjalności, zna podstawy bezpieczeństwa i zasady higieny pracy.			
2.	Student zna sposoby konstruowania i kontrolowania własnej ścieżki kariery.			
3.	Student umie na podstawie posiadanej wiedzy teoretycznej, rozpoznać, opisać, interpretować motywy oraz sposoby zachowań wychowanków.			
4.	Student umie wybrać metody i formy działania biorąc pod uwagę ich adekwatność do problemów występujących w konkretnych obszarach działalności pedagogicznej.			
5.	Student potrafi dobierać środki i metody pracy w celu efektywnego wykonania pojawiających się zadań zawodowych; w działaniach praktycznych wykorzystuje nowoczesne technologie (ICT).			
6.	Student potrafi dostrzec i ocenić społeczne oczekiwania dotyczące roli instytucji edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych, kulturalnych i/lub pomocowych.			
7.	Student posiada samowiedzę dotyczącą własnego profesjonalizmu oraz osobistych możliwości i ograniczeń, jest gotów do pracy nad własnym rozwojem, także podczas pedagogicznej działalności praktycznej.			
8.	Student potrafi hierarchizować własne cele, optymalizować własną działalność pedagogiczną.			

ZALICZENIE PRAKTYK - III ROK STUDIÓW

Data	Ocena	Podpis